

Можна також згадати фільм «Фотофобія», який теж висунутий на «Оскар», але вже від Словаччини. Фільм створений у копродукції з Україною, Словаччиною та Чехією і розповідає про історію 12-річного Нікі, який із родиною жив під час обстрілів на станції харківського метро. Режисери цієї стрічки Іван Остроховський і Павол Пекарчик провели багато годин разом із харків'янами, документуючи все те, що вони бачили в нашому рідному метрополітені.

Вітчизняну Премію «Золота дзига» за 2023 р. в номінації «Найкращий короткометражний документальний фільм» здобули режисерка та продюсерка Ю. Гонтарук і режисер Д. (Орест) Козацький за стрічку «Фортеця Маріуполь. Останній день на Азовсталі». Ця стрічка, як «20 днів в Маріуполі», вражає правдивою хронікою трагічних подій блокади українського південного міста. Але не тільки професіонали створюють вражаючі фільми про стійкість українців в цій війні. Згадаємо відеощоденник 17-літнього Владислава П'ятін-Пономаренка із Маріуполя, який фільмував усі 55 днів, під час яких він з родиною перебув у підвалі.

Можна згадати і нашого відомого кінооператора, заслуженого діяча мистецтв України (2014) Сергія Михальчука, який зараз перебуває у лавах ВСУ. Але й там, на фронті, він створює фотолітопис героїчного подвигу наших воїнів. Думаю, що цей фотолітопис стане частиною майбутніх документальних фільмів.

Отже, ми не назвали багатьох відомих та менш відомих фото-, телереporterів, операторів, які працюють зараз на передовій, документуючи усі події цієї війни. Ці люди героїчно фіксують те, що вже стає історією на наших очах. Сподіваємось, що усі ці матеріали будуть збережені і складуть основу вітчизняної сінематеки – Довженка-центру.

СЕКЦІЯ:
МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО В ЧАСОПРОСТОРИ КУЛЬТУРИ:
МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

Т. Большакова

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗРОБКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»**

T. Bolshakova

**CURRENT TRENDS IN THE CREATION OF EDUCATIONAL PROGRAMS
IN THE "MUSIC ART" SPECIALTY**

Сучасний освітній процес на факультетах музичного мистецтва ЗВО відзначається кількома важливими тенденціями, які впливають на розробку освітніх програм та методик викладання.

Інтердисциплінарність у підготовці фахівців музичного мистецтва — це тенденція, яка передбачає поєднання та взаємодію різних дисциплін для розширення горизонтів здобувачів, створення більш творчого та різноманітного підходу до музичної освіти та мистецької практики. Ця тенденція відкриває нові можливості для майбутніх фахівців та забезпечує підготовку більш універсальних та гнучких музикантів, які можуть успішно працювати у сучасному музичному середовищі та взаємодіяти з іншими мистецькими галузями. Важливими аспектами інтердисциплінарності в музичній освіті є: поєднання музики з

іншими мистецтвами (можливість здобувачів співпрацювати з представниками аудіовізуального, театрального, хореографічного, образотворчого мистецтва для створення комплексних інноваційних мистецьких проєктів); створення нових жанрів і напрямів (експериментування та створення нових жанрів та стилів, які можуть поєднувати елементи різних мистецьких дисциплін); співпраця з іншими освітніми програмами ЗВО (наприклад, вивчення педагогіки та психології для розвитку музичної педагогіки та музикотерапії, кращого розуміння психології виконавця та музичного колективу).

Важливою та впливовою тенденцією в розробці освітніх програм з музичного мистецтва є використання технологій, які надають безліч можливостей для розвитку та покращення освіти в цій галузі. Деякими аспектами використання сучасних технологій у музичній освіті є: використання сучасних інструментів для навчання (цифрові музичні інструменти, такі як синтезатори, електронні установки, та програмне забезпечення для звукозапису дозволяють здобувачам ефективно вивчати й вдосконалювати свої навички гри на інструментах); запис та аранжування (технології звукозапису й аранжування дозволяють студентам створювати власну музику, записувати та редагувати музичні твори, а також експериментувати зі звуком і композицією); візуалізація музики (візуалізація музики, така як спектрограми й графіки звукових хвиль, допомагає здобувачам краще розуміти структуру й характеристики музики); співпраця й обмін досвідом (соціальні мережі та онлайн-форуми сприяють обміну ідей та досвідом між здобувачами і викладачами музичної освіти); музичні додатки та програми для смартфонів і планшетів (спеціалізовані додатки та програми, які допомагають здобувачам розвивати слух і вивчати різні музичні стилі). Застосування цих технологій сприяє покращенню методики навчання за спеціальністю «Музичне мистецтво», зростанню доступності освіти та розвитку компетентності музикантів.

Глобалізація — важлива тенденція, яка має значний вплив на освітні програми та методику навчання фахівців музичного мистецтва. Вона передбачає зростаючу взаємодію та обмін між різними культурами, стилями музики та музикантами з різних країн та регіонів. Деякі аспекти впливу глобалізації на музичну освіту: співпраця та обмін досвідом (глобалізація стимулює співпрацю музикантів і викладачів з різних країн, спільні проєкти, музичні обміни та майстер-класи допомагають здобувачам вивчати різні традиції музики й збагачувати свій досвід); синтез стилів (глобалізація сприяє створенню нових музичних жанрів і стилів, які поєднують у собі елементи різних культур та традицій, музиканти навчаються адаптувати й комбінувати різні музичні впливи); мультикультурний підхід (освітні програми реалізують мультикультурний підхід, який розглядає різні музичні традиції та стилі як частину світової музичної спадщини, здобувачам надається можливість вивчати й розуміти різноманітність музичних культур); зростання доступності музичних ресурсів (завдяки мережі «Інтернет» та цифровим платформам студенти мають легкий доступ до музичних записів, навчальних матеріалів та відкритих лекцій з усього світу. Глобалізація створює великі можливості для музичної освіти та надає здобувачам широкій культурний контекст для розвитку їх музичного обдарування. Такий підхід підтримує відкритість, толерантність і креативність у сучасній музичній освіті.

Адаптація до сучасних реалій є важливою тенденцією, яка суттєво впливає на освітні програми та методику навчання фахівців музичного мистецтва. Музичні ЗВО все більше орієнтуються на підготовку музикантів до роботи в сучасній музичній індустрії. Важливі аспекти цієї тенденції: актуальні змістовні акценти освітньої програми (наприклад, вивчення навичок управління кар'єрою, маркетингу, власність авторських прав, фандрейзингу); врахування особливостей сучасної музичної індустрії (освітні програми враховують сучасну музичну індустрію, надаючи здобувачам інформацію про те, як працює музичний ринок, як розвивається музична кар'єра та як взаємодіяти з аудиторією); цифрова грамотність (сучасні музиканти повинні розуміти цифрову грамотність, зокрема такі аспекти, як власне брендування в Інтернеті та соціальних мережах, маркетинг та продаж музики онлайн). Адаптація до сучасних реалій допомагає майбутнім музикантам готуватися до сучасного музичного світу, бути більш гнучкими, творчими та успішними в сучасних умовах.

Акцент на різноманітності жанрів і стилів є важливою тенденцією, яка суттєво впливає на освітні програми та методику навчання фахівців музичного мистецтва. Сучасний світ музики відзначається широкою палітрою жанрів і стилів, і музична освіта прагне відповідати цьому різноманіттю. Ця тенденція таким чином впливає на музичну освіту: інтеграція різних жанрів (освітні програми активно інтегрують різні музичні жанри, дозволяючи здобувачам вивчати та виконувати музику від класичної до сучасної, від джазу до електронної музики); розширення репертуару (здобувачам надається можливість вивчати репертуар різних музичних стилів та історичних епох, що розширює їхні музичні знання); музична імпровізація (вивчення різних музичних стилів сприяє розвитку імпровізації та спонтанного виразу під час виконання); розвиток музичної еkleктики (акцент на різноманітності жанрів сприяє розвитку музичної еkleктики, де здобувачі можуть комбінувати різні музичні стилі в одній композиції); культурний обмін і взаємодія (сучасна музична освіта сприяє культурному обміну та взаємодії, де здобувачі вивчають музику різних культур і виконують музичні твори інших народів). Акцент на різноманітності жанрів та стилів робить музичну освіту відкритішою до різноманітних музичних впливів і виразів, що допомагає здобувачам розвивати музичні здібності в широкому спектрі напрямів.

Важливою тенденцією, яка значно впливає на освітні програми та методику навчання фахівців музичного мистецтва, є активне використання віддалених технологій — співробітництво та віддалене навчання, завдяки відеоконференціям та онлайн-платформам, набувають все більшого значення, що робить здобуття освіти більш доступним. Ця тенденція, поєднана з використанням сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі, таким чином наповнює музичну освіту: віртуальні уроки та майстер-класи; онлайн-ресурси й навчальні платформи; дистанційні лекції та семінари; віртуальні інструменти й програми для створення музики; звукозапис і виробництво музики вдома; віддалені виступи. Активне використання віддалених технологій робить музичну освіту більш доступною, гнучкою та інтерактивною, сприяє розвитку музичних навичок та креативності.

Важливою тенденцією розробки освітніх програм за спеціальністю «Музичне мистецтво» є студентоцентрованість — врахування різниці в індивідуальних потребах студентів. Ця тенденція визнає унікальність кожного здобувача та прагне

надати можливості для індивідуального розвитку й самореалізації в музиці. Виміри цієї тенденції: персоналізоване навчання (освітні програми стають гнучкішими, дозволяючи здобувачам вибирати дисципліни та проекти, що відповідають їхнім конкретним музичним інтересам і цілям професійної освіти); індивідуальні заняття та консультації (надають здобувачам можливість для вивчення музики на своєму власному темпі й рівні); оцінка за досягненнями (у сучасних освітніх програмах передбачена оцінка здобувачів за конкретними досягненнями та розвитком компетенцій); формування унікальних кар'єрних траєкторій (освіта допомагає здобувачам визначити свої унікальні цілі й кар'єрні шляхи).

В освітньому процесі на факультеті музичного мистецтва ХДАК створюються необхідні умови для врахування цих тенденцій у підготовці майбутніх музикантів до сучасного музичного світу.

Н. Белік-Золотарьова

ЖАНРОВІ ОЗНАКИ ПЕРФОРМАНСУ В ПОСТАНОВЦІ ОПЕРИ О. ЩЕТИНСЬКОГО «НАТАЛКА ПОЛТАВКА»

N. Byelik-Zolotarova

GENRE FEATURES OF THE PERFORMANCE IN THE STAGING OF THE OPERA “NATALKA POLTAVKA” BY O. SHCHETYNSKYI

До подвійного ювілею — 250 років від дня народження Івана Петровича Котляревського і 200-ліття його опери «Наталка Полтавка» — 2019 року була створена нова версія безсмертного твору. Всесвітньо відомий митець Олександр Щетинський радо відгукнувся на пропозицію створити оперний твір на основі п'єси І. П. Котляревського. Світова прем'єра відбулася на відкритті XXVI Міжнародного фестивалю «Харківські асамблеї» 27 вересня 2019 року.

На сьогодні Лисенкова версія є найбільш популярною, але класик її написав, опираючись на можливості талановитих, але не оперних виконавців. Саме тому О. Щетинський, здійснивши порівняння музичного матеріалу І. П. Котляревського й інтерпретацію їх М. В. Лисенком, дійшов висновку, що наявною є тенденція до деякого спрощення оригінальних зразків. Отже, у XXI ст. «Наталка Полтавка» отримала нове народження, тому що композитор прагнув мислити музичними засобами епохи І. П. Котляревського як своїми власними, підкреслюючи наміри створити модель ранньоромантичної опери.

Постановочна група у складі диригента Юрія Янка, режисера Леоніда Садовського, хормейстера Наталії Белік-Золотарьової, балетмейстера Леоніда Маркова працювала у творчому контакті з автором оперного твору. О. Щетинський був присутнім на всіх репетиціях. Його цікавив весь постановочний процес — від уроків із солістами, репетицій з хором, мізансценних, оркестрових, оркестрово-сценічних репетицій до прогону оперної вистави і власне прем'єри. Його зацікавленість і підтримка, влучні зауваження й побажання надихали виконавців. А висловлювання композитора стосовно того, що режисер має ставити не лібрето, не текст, а передусім, музику, знайшло відгук у постановників і спонукало до віднайдення креативних рішень. І одне з них належало Л. Садовському, який запропонував поставити не оперний спектакль, а перформанс за мотивами п'єси, учасниками якого стали студенти Харківського національного університету